

## Chambre des Représentants

SESSION 1956-1957.

25 JUIN 1957.

### PROJET DE LOI

modifiant les lois sur les sociétés commerciales coordonnées par l'arrêté royal du 30 novembre 1935.

### PROPOSITION DE LOI

modifiant l'article 70 des lois coordonnées sur les sociétés commerciales.

### RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA  
COMMISSION DE LA JUSTICE (1),  
PAR M. DERUELLES.

MESDAMES, MESSIEURS,

#### A. — Economie des systèmes proposés.

##### 1. Le projet gouvernemental.

L'article 4 de la loi sur les sociétés commerciales impose l'obligation de former la société anonyme par un acte public.

##### (1) Composition de la Commission :

A. — Membres titulaires : M. Joris, président; MM. Charpentier, De Gryse, M<sup>me</sup> De Riemaeker-Legot, MM. Dewulf, du Bus de Warnaffe, Fimmers, Gendebien, Hermans, Lambotte, Nossent, Robyns. — Daman, Deruelles, Hossey, Housiaux, M<sup>me</sup> Lambert, MM. Merlot (Joseph-Jean), Messinne, Pierson, Rombaut, M<sup>me</sup> Vanderveken-Van de Plas. — MM. Janssens, Tahon.

B. — Membres suppléants : MM. De Vleeschauwer, Kiebooms, Lefère, Lefèvre (Théodore), Meyers, Wigny. — Bohy, M<sup>me</sup> Fontaine-Borguet, MM. Soudan, Tielemans (François), Vangraefschep. — Cooremans.

Voir :

A. 641 (1956-1957) :

— N° 1 : Projet de loi.

B. 494 (1955-1956) :

— N° 1 : Proposition de loi.

## Kamer der Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1956-1957.

25 JUNI 1957.

### WETSONTWERP

tot wijziging van de bij koninklijk besluit van 30 november 1935 samengeordende wetten op de handelsvennootschappen.

### WETSVOORSTEL

tot wijziging van artikel 70 van de samengeordende wetten op de handelsvennootschappen.

### VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE  
VOOR DE JUSTITIE (1), UITGEBRACHT  
DOOR DE HEER DERUELLES.

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

#### A. — Opzet van de voorgestelde systemen.

##### 1. Regeringsontwerp.

Krachtens artikel 4 van de wet op de handelsvennootschappen moeten de naamloze vennootschappen worden opgericht bij openbare akte.

##### (1) Samenstelling van de Commissie :

A. — Leden-titularissen: de heer Joris, voorzitter; de heren Charpentier, De Gryse, Mevr. De Riemaeker-Legot, de heren Dewulf, du Bus de Warnaffe, Fimmers, Gendebien, Hermans, Lambotte, Nossent, Robyns. — Daman, Deruelles, Hossey, Housiaux, Mevr. Lambert, de heren Merlot (Joseph-Jean), Messinne, Pierson, Rombaut, Mevr. Vanderveken-Van de Plas. — De heren Janssens, Tahon.

B. — Plaatsvervangende leden: de heren De Vleeschauwer, Kiebooms, Lefère, Lefèvre (Théodore), Meyers, Wigny. — Bohy, Mevr. Fontaine-Borguet, de heren Soudan, Tielemans (François), Vangraefschep. — Cooremans.

Zie :

A. 641 (1956-1957) :

— N° 1 : Wetsontwerp.

B. 494 (1955-1956) :

— N° 1 : Wetsvoorstel.

Cet acte doit contenir non seulement la preuve de l'existence des conditions requises pour la validité du contrat mais encore toutes les stipulations qui régiront l'être moral.

Bien que les articles 29 et 30 ne le disent pas, il faut donc nécessairement que l'acte constitutif indique quel est l'objet de la société, car sans objet pas de contrat de société valable et, d'autre part, impossibilité de prouver cet objet par un élément étranger à l'acte constitutif (Resteau, I, 215).

Cette obligation découle de l'article premier des lois coordonnées qui stipule : « Les sociétés commerciales sont celles qui ont pour objet des actes de commerce ».

\*\*

L'expérience démontre que le libellé de l'objet des sociétés anonymes est parfois ou trop vague ou trop strict.

1. Dans le premier cas, la volonté des fondateurs est d'énervier les dispositions de l'article 70, deuxième alinéa.

Au terme de cet article, l'assemblée générale des actionnaires a, sauf dispositions contraires, le droit d'apporter des modifications aux statuts *sous la réserve de ne point changer l'objet essentiel de la société*.

L'assemblée générale est donc libre sous certaines réserves imposées par la jurisprudence de modifier le contrat social mais il lui est interdit d'apporter des changements qui altèrent l'objet essentiel de la société.

Afin d'éviter de se heurter à cette dernière interdiction, des fondateurs de sociétés ont eu recours à une formule vague pour définir l'objet social.

Cette formule leur permet de faire dévier l'activité originale de l'entreprise sans devoir recourir à aucune procédure quelconque garantissant la sauvegarde des intérêts des associés.

Il arrive aussi que certains administrateurs abusent de l'élasticité du libellé de l'objet social pour orienter l'activité de la société vers des fins absolument étrangères à l'intention des fondateurs et à la volonté des actionnaires.

Il est vrai, d'autre part, que l'article 70, troisième alinéa, prescrit que l'assemblée générale ne peut valablement délibérer sur les modifications aux statuts que si l'objet des modifications envisagées a été spécialement indiqué dans la convocation. Mais cette publication est souvent illusoire, car peu d'actionnaires saisissent la portée réelle de la modification proposée. Ils risquent donc de se trouver engagés dans d'aventureuses expériences financières ou industrielles.

2. Dans la seconde hypothèse, l'objet social a été libellé en termes trop stricts lors de la fondation de la société anonyme.

Le Conseil d'administration se heurte alors à l'article 70 de la loi s'il désire substituer à l'activité devenue improductrice de l'entreprise, une nouvelle activité répondant mieux aux contingences économiques actuelles.

Dans le cadre des dispositions en vigueur, il ne disposerait que du recours à la dissolution de la société suivie de la constitution d'une société nouvelle.

Deze akte moet niet alleen het bewijs bevatten dat voldaan is aan de voorwaarden, gesteld met het oog op de geldigheid van het contract, maar tevens alle bepalingen waaraan de rechtspersoon is onderworpen.

Hoewel dit niet uitdrukkelijk wordt gezegd in de artikelen 29 en 30, moet de oprichtingsakte dus noodzakelijkerwijs opgeven welk het doel is van de vennootschap, want zonder doel is er geen geldig vennootschapscontract en verder is het onmogelijk dit doel te bewijzen door een factor die niet tot de oprichtingsakte behoort (Resteau, I, 215).

Deze verplichting vloeit voort uit het eerste artikel van de samengeordende wetten, waarin wordt bepaald : « Vennootschappen van koophandel zijn diegene welke daden van koophandel tot voorwerp hebben ».

\*\*

De ervaring leert dat de formulering van het doel der naamloze vennootschappen veelal te vaag is ofwel te eng.

1. Het eerste geval doet zich voor wanneer de stichters de bepalingen van artikel 70, tweede lid, willen omzeilen.

Luidens dit artikel, is de algemene vergadering der aandeelhouders bevoegd, tenzij anders is bepaald, wijzigingen in de statuten aan te brengen, *zonder nochtans het grondvoortwerp der vennootschap te mogen wijzigen*.

Het staat de algemene vergadering dus vrij, behoudens enkele door de rechtspraak opgelegde beperkingen, het maatschappelijk contract te wijzigen, maar het is haar verboden wijzigingen aan te brengen die het grondvoortwerp van de vennootschap veranderen.

Om dit laatste verbod te omzeilen hebben sommige stichters van vennootschappen hun toevlucht genomen tot vage bewoordingen om het maatschappelijk doel te omschrijven.

Daardoor is het hun mogelijk de aanvankelijke activiteit van de onderneming te wijzigen, zonder dat zij enige procedure moeten volgen, van welke aard ook, om de belangen van de vennoten te vrijwaren.

Het gebeurt ook dat beheerders van de rekbaarheid van de formulering van het maatschappelijk doel misbruik maken om de activiteit van de onderneming te richten naar doelstellingen die met de bedoeling van de stichters en met de wil van de aandeelhouders niets meer gemeens hebben.

Weliswaar wordt in artikel 70, lid 3, bepaald dat de algemene vergadering alleen dan geldig kan beraadslagen over wijzigingen van de statuten, wanneer in de oproepingsbrieven in het bijzonder is bekendgemaakt welke wijzigingen zijn voorgesteld. Maar deze bekendmaking is dikwijls denkbeeldig want weinig aandeelhouders vatten de werkelijke strekking van de voorgestelde wijzigingen. Zij lopen dus gevaar te worden meegesleept in avontuurlijke financiële of industriële experimenten.

2. In het tweede geval wordt het maatschappelijk doel bij de oprichting van de naamloze vennootschap in al te strikte bewoordingen omschreven.

De Raad van Beheer stuit dan op artikel 70 van de wet, wanneer hij de niet langer renderende activiteit van de onderneming wil vervangen door een activiteit die beter beantwoordt aan de economische noden van het ogenblik.

In het kader van de geldende bepalingen zou hij alleen zijn toevlucht kunnen nemen tot ontbinding van de vennootschap, gevolgd door de oprichting van een nieuwe vennootschap.

Mais ce procédé est extrêmement onéreux, en raison des charges fiscales qu'il entraîne.

Or nous vivons une époque de révolution industrielle, tant dans le domaine de la technique que de l'économie.

De nombreuses entreprises se trouvent devant l'impérieuse nécessité de s'adapter à la situation nouvelle.

Il devient évident que la loi ne peut être un obstacle à ce phénomène de reconversion rendu indispensable par les circonstances.

\*  
\*\*

La disposition du deuxième alinéa de l'article 70 des lois coordonnées (reproduit plus haut) constitue une entrave à de telles transformations et par là même porte atteinte aux intérêts des sociétés ainsi qu'à l'économie nationale.

\*  
\*\*

Le présent projet de loi vise donc un double but : d'abord assainir le secteur dans lequel à la faveur de l'imprécision de l'objet social des transformations peuvent être apportées dans l'activité des sociétés, et ce au préjudice des actionnaires; ensuite, assouplir la loi de telle façon que nos entreprises aient les possibilités d'adapter leurs activités aux contingences économiques générales.

Le premier objectif sera atteint par la disposition de l'article premier du projet qui tend à insérer à l'article 30 des lois coordonnées un 1<sup>o</sup> nouveau ainsi conçu : « 1<sup>o</sup> la désignation précise de l'objet de l'entreprise ».

Les n<sup>os</sup> 1<sup>o</sup> à 6<sup>o</sup> du même article deviennent donc 2<sup>o</sup> à 7<sup>o</sup>.

Le Conseil d'Etat fait remarquer qu'aux termes de l'article 121 des lois coordonnées, relatif aux sociétés de personnes à responsabilité limitée, l'acte de société doit contenir les énonciations prescrites à l'article 30.

Dès lors le nouvel article 30 sera applicable à ces sociétés.

Le Conseil d'Etat constate également qu'à l'article 7 des lois coordonnées il est stipulé que l'extrait de l'acte de société, qui doit être publié en vertu de l'article 6, contient, pour les sociétés de personnes à responsabilité limitée, la disposition suivante : « 4<sup>o</sup> l'objet de la société ».

Il estime qu'il faut entendre par là : la désignation précise de l'objet social.

\*  
\*\*

L'article 2 est le corollaire de l'article premier.

Il consiste à supprimer à l'article 32, troisième alinéa, 3<sup>o</sup>, les mots : « l'objet de la société » devenus inutiles, du fait de la modification proposée à l'article 30.

Le second objectif est atteint par les dispositions des articles 3 et 4 du projet.

En même temps, ces textes sont la conséquence des modifications qui résultent de l'adoption éventuelle des articles 1 et 2.

Il s'agit de permettre aux sociétés anonymes dont l'objet social est libellé en termes précis, de le modifier afin de donner une orientation nouvelle à leur activité économique.

\*  
\*\*

Deze methode is echter zeer duur wegens de belastingen die daarmee gepaard gaan.

Nu leven wij thans in een tijdperk van industriële omwenteling, zowel op technisch als op economisch gebied.

Tal van ondernemingen moeten zich dwingend aan de nieuwe toestand aanpassen.

Het ligt voor de hand dat de wet geen hinderpaal mag zijn voor deze reconversie, die ingevolge de omstandigheden onvermijdelijk is geworden.

\*  
\*\*

De bepaling van het tweede lid van artikel 70 der samengeordende wetten (hierboven overgenomen) staat dergelijke veranderingen in de wet en brengt aldus de belangen der vennootschappen en 's Lands bedrijfsleven in het gedrang.

\*  
\*\*

Dit wetsontwerp heeft dus een tweevoudig oogmerk : in de eerste plaats de sector saneren waarin, wegens de onduidelijke formulering van het maatschappelijk doel, wijzigingen kunnen worden aangebracht in de activiteit van de vennootschappen, ten nadele van de aandeelhouders; in de tweede plaats, de wet op zulke wijze versoepelen dat onze ondernemingen hun activiteiten aan de algemene economische omstandigheden kunnen aanpassen.

Het eerstgenoemde doel zal worden bereikt door de bepaling van het eerste artikel van het ontwerp, dat ertoe strekt in artikel 30 van de samengeordende wetten een nieuw 1<sup>o</sup> in te voegen, dat luidt als volgt : « 1<sup>o</sup> de nauwkeurige opgave van het doel der onderneming ».

De n<sup>os</sup> 1<sup>o</sup> tot 6<sup>o</sup> van hetzelfde artikel worden dus het 2<sup>o</sup> tot het 7<sup>o</sup>.

De Raad van State merkt op dat luidens artikel 121 van de samengeordende wetten, dat betrekking heeft op de personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, de akte van vennootschap de in artikel 30 voorgeschreven vermeldingen moet bevatten.

Dientengevolge zal het nieuw artikel 30 van toepassing zijn op die vennootschappen.

De Raad van State merkt eveneens op dat artikel 7 van de samengeordende wetten bepaalt dat het uittreksel van de akte van vennootschap, dat krachtens artikel 6 moet worden bekendgemaakt voor de personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, de volgende vermelding bevat : « 4<sup>o</sup> het doel der vennootschap ».

Hij is van mening dat hiermede de nauwkeurige opgave van het maatschappelijk doel wordt bedoeld.

\*  
\*\*

Artikel 2 vloeit voort uit het eerste artikel.

Het strekt ertoe in het derde lid, 3<sup>o</sup>, van artikel 32, de woorden : « het doel der vennootschap » weg te laten daar deze wegens de op artikel 30 voorgestelde wijziging overbodig zijn geworden.

Het tweede doel wordt bereikt door de bepalingen van artikelen 3 en 4 van het ontwerp.

Deze teksten zijn tevens het gevolg van de wijzigingen die uit de eventuele goedkeuring van artikelen 1 en 2 voortvloeien.

De bedoeling is de naamloze vennootschappen waarvan het maatschappelijk doel nauwkeurig omschreven is, in de gelegenheid te stellen dit te wijzigen om een andere richting te geven aan hun economische activiteit.

\*  
\*\*

L'article 3 tend à modifier le deuxième alinéa de l'article 70 des lois coordonnées.

L'article 70 concerne les pouvoirs de l'assemblée générale des actionnaires. Le second alinéa de cet article est ainsi conçu : « Elle a, sauf disposition contraire, le droit d'apporter des modifications aux statuts, mais sans pouvoir changer l'objet essentiel de la société ».

Le texte du projet stipule : « Elle a, sauf disposition contraire, le droit d'apporter des modifications aux statuts, mais sans pouvoir changer l'un des éléments essentiels de la société, à l'exception de ce qui est dit de l'objet social à l'article 70bis ».

Notons que l'article 70bis, soit l'article 4 du projet, organise la procédure de modification des statuts relative à l'objet social.

En voici le résumé :

a) l'objet et la justification détaillée des modifications proposées seront exposés par le conseil d'administration dans un rapport annoncé dans l'ordre du jour;

b) une copie de ce rapport sera annexée à la convocation des actionnaires en nom; elle sera également transmise sans délai aux personnes qui ont accompli les formalités requises par les statuts pour être admises à l'assemblée.

Tout actionnaire aura le droit d'obtenir gratuitement, sur la production de son titre, quinze jours avant l'assemblée, un exemplaire du rapport.

Au rapport du conseil d'administration sera joint le rapport du ou des commissaires et, s'il en existe, celui des commissaires-reviseurs.

L'assemblée générale, appelée à décider des modifications aux statuts concernant l'objet social, ne pourra délibérer valablement que si certains quorums sont atteints, en ce qui concerne tant les actions représentant le capital exprimé que les titres non représentatifs de ce capital. Pour la première assemblée, le quorum est de la moitié pour chacune des deux espèces de titres; pour la deuxième assemblée, il est prévu, cette fois, une représentation du quart dans chacun des groupes.

Quant au vote, le texte du projet de loi (art. 70bis) indique avec assez de précision et de clarté les majorités requises et la procédure à suivre.

En ce qui concerne les actions non représentatives du capital, il a paru notamment opportun de reprendre le texte de l'article 75 (cf. dernier alinéa de l'article 70bis).

L'article 70, alinéas 3, 4 et 5, qui reste en vigueur, conserve la procédure suivante :

« L'assemblée générale ne peut valablement délibérer sur les modifications aux statuts que si l'objet des modifications proposées a été spécialement indiqué dans la convocation, et si ceux qui assistent à la réunion représentent la moitié au moins du capital social.

» Si cette dernière condition n'est pas remplie, une nouvelle convocation sera nécessaire et la nouvelle assemblée délibérera valablement, quelle que soit la portion du capital représentée par les actionnaires présents.

Artikel 3 heeft ten doel het tweede lid van artikel 70 der samengeordende wetten te wijzigen.

Artikel 70 handelt over de bevoegdheid van de algemene vergadering der aandeelhouders. Het tweede lid van dit artikel luidt als volgt : « Tenzij anders is bepaald, is zij bevoegd om wijzigingen in de statuten aan te brengen, zonder nochtans het grondvoorwerp der vennootschap te mogen veranderen ».

In het wetsontwerp wordt volgende tekst voorgesteld : « Tenzij anders is bepaald, is zij bevoegd om in de statuten wijzigingen aan te brengen, zonder nochtans één van de essentiële bestanddelen der vennootschap te mogen veranderen, behoudens hetgeen artikel 70bis zegt over het maatschappelijk doel ».

Stippen wij aan dat artikel 70bis (art. 4 van het ontwerp) de procedure regelt tot wijziging van de statuten betreffende het maatschappelijk doel.

Die procedure kan als volgt worden samengevat :

a) het voorwerp en de omstandige verantwoording van de voorgestelde wijzigingen zullen door de raad van beheer in een op de agenda aangekondigd verslag worden uiteengezet.

b) een afschrift van dit verslag zal gevoegd worden bij de oproepingsbrief aan de aandeelhouders op naam; het zal bovendien onverwijld toegezonden worden aan degenen die de statutaire formaliteiten om tot de vergadering te worden toegelaten, hebben vervuld.

Ieder aandeelhouder zal het recht hebben, op overlegging van zijn titel, vijftien dagen vóór de vergadering, kosteloos een exemplaar van het verslag te ontvangen.

Bij het verslag van de raad van beheer zal gevoegd worden het verslag van de commissaris of commissarissen en, indien er zijn, dit van de commissarissen-revisoren.

De algemene vergadering, die tot taak heeft over de wijzigingen in de statuten aangaande het maatschappelijk doel te beslissen, zal alleen dan op geldige wijze kunnen beraadslagen en beslissen indien sommige quorums bereikt zijn, wat betreft zowel de aandelen die het uitgedrukte kapitaal vertegenwoordigen als de effecten die dat kapitaal niet vertegenwoordigen. Voor de eerste vergadering, is het quorum gelijk aan de helft voor ieder der twee soorten van effecten; voor de tweede vergadering, is ditmaal een vertegenwoordiging van het vierde voor ieder der groepen bepaald.

Wat de stemming betreft, zijn de vereiste meerderheid en de te volgen procedure voldoende nauwkeurig en duidelijk in de tekst van het wetsontwerp (art. 70bis) aangegeven.

Wat betreft de aandelen die niet het kapitaal vertegenwoordigen, is het onder meer wenselijk gebleken de tekst van artikel 75 over te nemen (zie laatste lid van art. 70bis).

Bij het derde, vierde en vijfde lid van het van kracht blijvende artikel 70 is volgende procedure voorgeschreven :

« De algemene vergadering kan alleen dan op geldige wijze over wijziging van de statuten beraadslagen en beslissen, wanneer in de oproepingsbrieven in het bijzonder is bepaald welke wijzigingen zijn voorgesteld en wanneer zij, die de vergaderingen bijwonen, ten minste de helft van het maatschappelijk kapitaal vertegenwoordigen.

» Werd deze laatste voorwaarde niet vervuld, dan is een nieuwe bijeenroeping nodig en de nieuwe vergadering zal geldig beraadslagen, welk ook het deel zij van het kapitaal door de aanwezige aandeelhouders vertegenwoordigd.

» Aucune modification n'est admise que si elle réunit les trois quarts des voix. »

Le deuxième alinéa de l'article 70 fait, parmi les modifications aux statuts, une distinction entre celles qui visent l'objet essentiel de la société et les autres modifications soit celles qui portent sur des éléments non essentiels de l'objet social et celles qui concernent les autres éléments essentiels de la société.

Il interdit la modification au seul objet essentiel de la société mais la jurisprudence et la doctrine ont, de manière générale, étendu l'interdiction de modifier, dans les conditions de l'article 70, aux éléments du pacte social tels que la forme juridique et la nationalité.

Ces dernières modifications ne peuvent se faire qu'à l'unanimité.

Les autres modifications aux statuts, soit celles qui portent sur les éléments non essentiels de l'objet social et celles relatives aux autres éléments non essentiels du pacte social, se font conformément à la procédure des alinéas 3, 4 et 5 de l'article 70.

Le texte nouveau du deuxième alinéa de l'article 70 conserve l'interdiction pour l'assemblée générale de modifier les statuts en ce qui concerne les éléments essentiels du pacte social, consacrant ainsi les principes admis par la doctrine.

Il autorise au contraire des modifications aux statuts, lorsqu'elles portent sur :

1° des éléments non essentiels du pacte social;

2° l'objet social, sans distinguer ce qui est essentiel ou ne l'est pas.

Dans le premier cas, la procédure à suivre est celle des alinéas 3, 4, 5 de l'article 70.

Dans le second cas, la procédure plus rigoureuse de l'article 70bis doit être suivie.

Il en résulte une aggravation des conditions de modification des statuts, lorsqu'elle porte sur un élément non essentiel à l'objet social puisqu'auparavant il y avait lieu d'appliquer dans ce cas la procédure de l'article 70 tandis qu'actuellement l'article 70bis, plus strict, sera d'application.

Mais la possibilité que donne le projet de modifier l'objet essentiel de la société constitue une assouplissement par rapport au régime actuel.

L'article 5 du projet contient une disposition transitoire.

Celle-ci est strictement limitée à l'obligation nouvelle imposée par l'article premier du projet et a pour but d'éviter aux sociétés existantes au moment de l'entrée en vigueur du projet, les frais de modification de leurs statuts qu'imposerait l'obligation de désigner leur objet social précis.

Ces sociétés ne devront donc préciser leur objet social dans leurs statuts qu'à l'occasion de leur prorogation, même anticipative, ou de toute modification quelconque de leurs statuts.

\*\*

» Geen wijziging wordt ingewilligd indien zij niet drie vierde der stemmen op zich verenigt, »

Het tweede lid van artikel 70 maakt een onderscheid onder de wijzigingen in de statuten naargelang zij betrekking hebben op het *grondvoorwerp van de vennootschap* of op niet-essentiële punten van het maatschappelijk doel en op de andere essentiële factoren der vennootschap.

Volgens die tekst geldt het verbod tot wijziging enkel voor het grondvoorwerp van de vennootschap, maar rechtspraak en rechtsleer hebben het verbod tot wijziging, als bedoeld in artikel 70, in de regel uitgebreid tot de essentiële bepalingen van het maatschappelijk contract, onder meer de juridische vorm en de nationaliteit.

Laatstebedoelde wijzigingen mogen slechts eenparig worden doorgevoerd.

De overige wijzigingen in de statuten, namelijk die betreffende de niet-essentiële punten van het maatschappelijk doel en die welke betrekking hebben op de andere niet-essentiële bepalingen van het maatschappelijk contract, worden aangebracht overeenkomstig de procedure, bij het derde, vierde en vijfde lid van artikel 70 bepaald.

De nieuwe tekst van het tweede lid van artikel 70 behoudt de verbodsbepaling voor de algemene vergadering de statuten te wijzigen ten aanzien van de essentiële punten van het maatschappelijk contract, zodat de door rechtsleer aanvaarde beginselen worden bekrachtigd.

Daartegenover mogen volgens deze tekst in de statuten wijzigingen worden aangebracht, mits zij betrekking hebben op :

1° niet-essentiële bepalingen van het maatschappelijk contract :

2° het maatschappelijk doel, zonder onderscheid te maken tussen wat essentieel of niet-essentieel is.

In het eerste geval moet de procedure worden gevolgd, die in het derde, vierde en vijfde lid van artikel 70 is geregeld.

In het tweede geval moet de bij artikel 70bis bepaalde strakkere procedure worden gevolgd.

Het gevolg hiervan is dat strengere eisen worden gesteld voor wijzigingen in de statuten, als die wijzigingen een niet-essentieel punt van het maatschappelijk doel betreffen, omdat vroeger in dat geval de procedure gold, waarin artikel 70 voorziet, terwijl nu het strengere artikel 70bis van toepassing zal zijn.

Daartegenover betekent het ontwerp een versoepeling in vergelijking met de huidige regeling, omdat het het wijzigen van het grondvoorwerp van de vennootschap mogelijk maakt.

Artikel 5 van het ontwerp bevat een overgangsbepaling.

Deze is strikt beperkt tot de nieuwe verplichting opgelegd bij het eerste artikel van het ontwerp en zij heeft ten doel aan de bestaande vennootschappen, bij de inwerkingtreding van het ontwerp, de kosten van wijziging van hun statuten te besparen die de verplichting hun maatschappelijk doel nauwkeurig op te geven, mocht meebrengen.

Deze vennootschappen zullen dus hun maatschappelijk doel in hun statuten slechts nader moeten bepalen bij gelegenheid van hun verlenging, zelfs vervroegde verlenging, of bij om het even welke wijziging van hun statuten.

\*\*

## 2. La proposition de M. Charpentier.

Cette proposition consiste dans l'adjonction d'un sixième alinéa à l'article 70 des lois coordonnées. La disposition proposée permettrait à l'assemblée générale de modifier l'objet essentiel de la société selon une procédure plus stricte que celle prévue aux alinéas 3, 4 et 5 de l'article 70.

## B. — Discussion générale.

Un membre se demande si l'introduction de l'article 70bis ne serait pas de nature à compliquer anormalement les règles de procédure relatives aux modifications des statuts. Il estime qu'il serait préférable de supprimer à l'article 70, deuxième alinéa, les mots : « mais sans pouvoir changer l'objet essentiel de la société ».

Le représentant de M. le Ministre rappelle les considérations économiques qui sont à la base de la réforme proposée par le Gouvernement ainsi que les abus qui résultent du texte actuel.

Il cite à ce propos l'exposé des motifs du projet.

Il estime que l'objet social doit être net et précis et qu'une modification ne doit être admise que moyennant des conditions strictes de procédure qui garantissent les intérêts des actionnaires. A l'appui de sa thèse, le représentant de M. le Ministre rappelle en outre que le projet en discussion fait en réalité partie intégrante d'un projet de réforme plus général qui se trouve actuellement soumis à la « Commission pour la Revision des lois coordonnées sur les sociétés commerciales ».

Après un échange de vue sur les différentes formules proposées, il a été décidé de demander l'avis de ladite Commission.

Celle-ci a donné son avis le 20 mars 1957 dans un document qui est reproduit en annexe et qui nous a été transmis le 17 mai 1957.

Après un bref échange de vue, votre Commission décide de se rallier au projet gouvernemental en raison de la crainte des abus que ne manquerait pas de provoquer, l'adoption d'une autre formule moins stricte.

Elle propose toutefois d'introduire un amendement à l'article 136 des lois coordonnées tendant à faire mention de l'article 70bis.

Ainsi modifié le projet gouvernemental est admis à l'unanimité.

Le Rapporteur,  
H. DERUELLES.

Le Président,  
L. JORIS.

AMENDEMENT  
ADOPTÉ PAR LA COMMISSION.

Art. 6 (nouveau).

Ajouter un article 6 (nouveau), libellé comme suit :  
A l'article 136 des mêmes lois coordonnées, le numéro « 70bis » est inséré entre les numéros « 70 » et « 72 ».

## 2. Wetsvoorstel Charpentier.

Dit voorstel strekt ertoe aan artikel 70 van de samengeordende wetten een zesde lid toe te voegen waardoor de algemene vergadering in de mogelijkheid wordt gesteld om het grondvoorstel van de vennootschap te wijzigen volgens een strengere procedure dan bepaald is in lid 3 en lid 4 van artikel 70.

## B. — Algemene beraadslaging.

Een lid vraagt of de invoeging van artikel 70bis de procedureregelen betreffende de wijzigingen van de statuten niet al te ingewikkeld zal maken. Hij meent dat het beter ware in het tweede lid van artikel 70 de woorden : « zonder nochtans het grondvoorstel der vennootschap te mogen veranderen » weg te laten.

De Minister wijst op de economische overwegingen waardoor de door de Regering voorgestelde wijziging is ingegeven en op de misbruiken waartoe de huidige tekst aanleiding geeft.

In dit verband verwijst hij naar de memorie van toelichting.

Zijns inziens moet het maatschappelijk doel klaar en nauwkeurig omschreven zijn en mag een wijziging alleen worden aanvaard met inachtneming van strenge procedureregels die een waarborg vormen voor de belangen van de aandeelhouders. Tot staving van zijn stelling, herinnert de Minister er aan dat het ontwerp in behandeling eigenlijk deel uitmaakt van een algemener ontwerp tot hervorming dat thans is voorgelegd aan de « Commissie voor de Herziening van de samengeordende wetten op de handelsvennootschappen ».

Na een gedachtenwisseling over de verschillende voorgestelde formules werd beslist het advies van bedoelde Commissie in te winnen.

Deze heeft op 20 maart 1957 haar advies verstrekt in een stuk dat als bijlage is opgenomen en dat ons op 17 mei 1957 werd toegezonden.

Na een korte gedachtenwisseling, beslist uw Commissie het regeringsontwerp goed te keuren, omdat de aanvaarding van een andere, minder strenge formule onvermijdelijk tot misbruiken zou leiden.

Zij stelt echter voor artikel 136 van de samengeordende wetten in dier voege te wijzigen dat melding wordt gemaakt van artikel 70bis.

Het aldus gewijzigde regeringsontwerp wordt eenparig aangenomen.

De Verslaggever,  
H. DERUELLES.

De Voorzitter,  
L. JORIS.

AMENDEMENT  
AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE.

Art. 6 (nieuw).

Een artikel 6 (nieuw) toevoegen, dat luidt als volgt :  
In artikel 136 van dezelfde samengeordende wetten, wordt het nummer « 70bis » tussen de nummers « 70 » en « 72 » ingelast.

## ANNEXES.

COMMISSION  
POUR LA REVISION DES LOIS COORDONNÉES  
SUR LES SOCIÉTÉS ANONYMES.

## Section des « Sociétés anonymes ».

La Section des Sociétés anonymes de la Commission pour la Revision des lois coordonnées sur les sociétés commerciales a pris connaissance de la suggestion de la Commission de la Justice de la Chambre relative au projet de loi modifiant les lois sur les sociétés commerciales coordonnées par l'arrêté royal du 30 novembre 1935 (Doc. Chambre, n° 641, session 1956-1957).

Consultée sur cette proposition, la Section des Sociétés anonymes exprime l'avis suivant, à l'unanimité des membres présents au cours de la réunion du 20 mars 1957.

..

Les mots « mais sans pouvoir changer l'objet essentiel de la société » que contient le deuxième alinéa de l'article 70 des lois coordonnées, et qu'il est proposé de supprimer, empêchent actuellement qu'une modification soit apportée non seulement à l'« objet essentiel » mais également, selon une doctrine et une jurisprudence établies, à la forme et à la nationalité de la société.

On peut admettre que ces mots mettent obstacle également à ce qu'une atteinte soit portée au principe de la cessibilité des titres.

Ces divers éléments — objet social, nationalité, forme de la société, droit à la cessibilité des titres — constituent les fondements mêmes du pacte social.

Que l'on considère la société comme un contrat ou une institution, il y a lieu de se montrer extrêmement prudent dans l'extension des pouvoirs de l'assemblée générale.

Si la Section des Sociétés anonymes a admis un certain élargissement de ces pouvoirs pour la modification de l'objet social, c'est en considération d'une nécessité actuelle, d'ordre économique, et en vue de permettre, malgré l'abstention d'une partie des actionnaires, qu'on affecte des installations industrielles à un objet autre que celui qui avait été prévu.

Cette considération prend un caractère encore plus opportun en raison des reconversions que l'instauration d'un marché commun européen rendra nécessaire.

Mais il ne faudrait pas qu'à l'occasion d'une réforme dont l'objet est strictement limité, on ouvre la possibilité de modifier le contrat de société, dans ses éléments fondamentaux et à des conditions de majorités réduites.

Ces conditions de majorité pourraient être à ce point réduites qu'il suffirait d'une majorité simple des actionnaires présents ou représentés à l'assemblée pour modifier n'importe quel élément essentiel du pacte social, si on adoptait le texte proposé par la Commission de la Justice de la Chambre.

En effet, l'attention doit être spécialement attirée sur le fait que les quorums, exigés par les trois derniers alinéas de l'article 70 ne sont pas d'ordre public et que le pacte social peut donc fixer librement les règles à suivre pour modifier les statuts.

C'est ici qu'on aperçoit toute l'utilité et l'importance des mots « mais sans pouvoir changer l'objet essentiel de la société » : ces mots assurent la sauvegarde des fondements mêmes du pacte social.

Il ne faut pas perdre de vue, d'autre part, que le contrat de société est régi, comme toute convention, par l'article 1134 du Code civil qui requiert le consentement mutuel des associés pour le modifier.

## BIJLAGEN.

COMMISSIE  
VOOR DE HERZIENING VAN DE SAMENGEORDEDE  
WETTEN OP DE HANDELSVENNOOTSCHAPPEN.

## Sectie « Naamloze Vennootschappen ».

De Sectie Naamloze Vennootschappen van de Commissie voor de Herziening van de samengeordende wetten op de handelsvennootschappen heeft kennis genomen van de suggestie van de Commissie voor de Justitie van de Kamer met betrekking tot het ontwerp van wet tot wijziging van de bij koninklijk besluit van 30 november 1935 samengeordende wetten op de handelsvennootschappen (Stuk Kamer, n° 641, zitting 1956-1957).

Over dit voorstel geraadpleegd, heeft de Sectie Naamloze Vennootschappen in de loop van de vergadering van 20 maart 1957, met algemene stemmen van de aanwezige leden, het volgend advies uitgebracht.

..

De woorden « zonder nochtans het grondvoorwerp der vennootschap te mogen veranderen », welke voorkomen in het tweede lid van artikel 70 van de samengeordende wetten en die men zou willen schrappen, beletten thans dat een wijziging zou worden aangebracht niet alleen in « het grondvoorwerp » maar ook, volgens een vaste rechtsleer en rechtspraak, in de vorm en in de nationaliteit van de vennootschap.

Er mag worden aangenomen dat die woorden eveneens verhinderen dat het principe van de overdraagbaarheid der effecten in het gedrang zou worden gebracht.

Die verschillende elementen — maatschappelijk voorwerp, nationaliteit, vorm van de vennootschap, recht op de overdraagbaarheid van de effecten — vormen de grondslagen zelf van het maatschappelijk contract.

Of men nu de vennootschap als een contract of als een instelling beschouwt, er is reden toe om bij de uitbreiding van de macht van de algemene vergadering uiterst voorzichtig te werk te gaan.

Zo de Sectie Naamloze Vennootschappen met een bepaalde verzuiming van die macht heeft ingestemd voor de wijziging van het maatschappelijk voorwerp, dan gebeurde dit met het oog op een actuele economische behoefte en ten einde het mogelijk te maken dat, niettegenstaande de onthouding van een deel der aandeelhouders, bedrijfsinstallaties zouden worden aangewend voor een ander voorwerp dan in de statuten is bepaald.

Dit oogmerk is nog opportuener om wille van de reconversies die bij het instellen van een Europese gemeenschappelijke markt noodzakelijk zullen moeten doorgevoerd worden.

Maar het zou niet mogen zijn dat men, naar aanleiding van een hervorming waarvan het voorwerp scherp is afgelijnd, de mogelijkheid zou openstellen om het maatschappelijk contract in zijn grondbestanddelen en dan nog met een verkleinde meerderheid te wijzigen.

De voorwaarden vereist voor de meerderheid zouden zo laag kunnen gesteld worden dat een eenvoudige meerderheid van de aanwezige of vertegenwoordigde aandeelhouders zou volstaan om het even welk essentieel bestanddeel van het maatschappelijk contract te wijzigen, dit ingeval de tekst, die door de Commissie voor de Justitie van de Kamer werd voorgesteld, zou aangenomen worden.

De aandacht moet immers bijzonder gevestigd worden op het feit dat de door de laatste drie leden van artikel 70 vereiste quorums niet van dwingend recht zijn en dat het maatschappelijk contract dus vrij de regels mag bepalen die voor het wijzigen van de statuten dienen gevolgd te worden.

In dit licht merkt men het volle nut en belang van de woorden « zonder nochtans het grondvoorwerp der vennootschap te mogen veranderen » : die woorden houden de vrijwaring in van de grondslagen zelf van het maatschappelijk contract.

Aan de andere kant dient men niet uit het oog te verliezen dat voor het maatschappelijk contract, zoals voor iedere overeenkomst, artikel 1134 van het Burgerlijk Wetboek geldt en dat dienvolgens de wederzijdse toestemming van de vennoten is vereist om het te wijzigen.

Si le législateur a, dans les sociétés de capitaux, substitué la volonté majoritaire à l'accord unanime, il ne conviendrait pas que cette dérogation s'applique lorsque la modification du pacte social affecte un élément essentiel.

Cette règle fondamentale, la Section des Sociétés anonymes a entendu la respecter. Elle n'y a apporté de dérogation qu'en ce qui concerne l'objet social, à des conditions strictes et bien précises qui, dans l'esprit de la Commission, doivent être d'ordre public.

..

Les conséquences pratiques qu'entraînerait l'amendement proposé à l'alinéa 2 de l'article 70 des lois coordonnées apparaissent immédiatement dans les quelques exemples suivants :

Une société anonyme pourrait se transformer en société en nom collectif avec cette conséquence que les associés seraient tenus solidairement des dettes sociales sans qu'on ait obtenu leur accord individuel.

Une société de production d'électricité, par exemple, pourrait sans difficulté, se livrer à une activité toute différente et spéculative, faisant ainsi courir des risques imprévus aux actionnaires qui ont acquis leurs titres dans le but de faire un placement stable et durable.

Une S.P.R.L. belge pourrait adopter la nationalité suisse ce qui rendrait les associés solidairement responsables de la constitution du fonds social.

Une société anonyme belge deviendrait une société par actions anglaise, ce qui la ferait échapper à la limitation de la durée de son existence.

On pourrait multiplier ces exemples.

Il ne faut pas perdre de vue que la nationalité, de même que la forme de la société, constituent des éléments essentiels du pacte social en ce qu'ils déterminent la loi applicable à la société.

Cette loi donne à la société la protection de tel régime juridique, sur la base duquel les associés ont contracté.

Si l'on permet de modifier aisément la nationalité ou la forme de la société on ouvre la porte à toutes espèces de combinaisons et d'abus.

Il suffira, en effet, pour échapper à telles dispositions d'ordre public jugées gênantes, de changer la nationalité de la société en choisissant une législation aussi peu protectrice que possible des intérêts des tiers et des actionnaires.

C'est ainsi que les dirigeants de la société pourraient placer celle-ci sous l'empire de la législation étrangère la plus favorable à leurs intérêts particuliers en vue, par exemple, d'assurer définitivement leur maîtrise sur l'affaire par la création d'actions à vote plural.

..

En conclusion des considérations ci-dessus exposées, la Section des Sociétés anonymes de la Commission pour la Revision des lois coordonnées sur les sociétés commerciales ne peut émettre qu'un avis défavorable en ce qui concerne la proposition de la Commission de la Justice de la Chambre qui lui est soumise.

..

La Section des Sociétés anonymes estime cependant utile d'ajouter quelques explications, en outre de celles données dans l'exposé des motifs, à l'appui du texte du projet de loi du Gouvernement.

#### 1. — Modification de l'article 30.

En imposant aux sociétés de préciser leur objet social, la Section des Sociétés anonymes n'a pas seulement entendu mettre fin aux abus consistant à définir l'objet social d'une manière complètement imprécise (sur ce point, l'exposé des motifs contient toutes les explications désirables) mais elle a voulu également rappeler une règle de droit qui pose comme condition essentielle à la validité de toute convention, que l'objet qui forme la matière de la convention soit certain (art. 1108 du Code civil) et déterminé quant à son espèce (art. 1129 du Code civil).

De wetgever moge in de kapitaalvennootschappen de wil van de meerderheid in de plaats hebben gesteld van de goedkeuring met algemene stemmen, het zou niet passen deze afwijking toepassing te doen vinden wanneer de wijziging van het maatschappelijk contract een essentieel bestanddeel raakt.

De Sectie Naamloze Vennootschappen heeft deze grondregel willen eerbiedigen. Zij is er enkel van afgeweken wat betreft het maatschappelijk voorwerp en dan nog onder het stellen van wel omschreven en nauwkeurige voorwaarden die, volgens de opvatting van de Commissie, van dwingend recht moeten zijn.

..

Als gevolgen die in de praktijk uit het bij het tweede lid van artikel 70 voorgestelde amendement zouden kunnen voortvloeien mogen volgende voorbeelden volstaan :

Een naamloze vennootschap zou kunnen de vorm aannemen van een vennootschap onder gemeenschappelijke naam met dit gevolg dat de vennoten hoofdelijk aansprakelijk zouden zijn voor de schulden van de vennootschap zonder dat men hun individuele instemming heeft verkregen.

Een vennootschap voor het voortbrengen van electriciteit zou b.v. heel gemakkelijk een gans andere en meer speculatieve bedrijvigheid kunnen aanvangen waardoor ook de aandeelhouders, die toch hun effecten hebben gekocht met het doel hun geld vast en duurzaam te beleggen, onvoorziene risico's kunnen lopen.

Een Belgische P.V.B.A. zou de Zwitserse nationaliteit kunnen aannemen wat de vennoten hoofdelijk aansprakelijk zou maken voor de samenstelling van het maatschappelijk fonds.

Een Belgische naamloze vennootschap zou een Engelse aandelenmaatschappij worden: dit zou haar kunnen doen ontsnappen aan de ten aanzien van haar bestaansduur gestelde beperking.

Men zou deze voorbeelden kunnen vermenigvuldigen.

Men mag niet uit het oog verliezen dat de nationaliteit, evenals de vorm van de vennootschap, essentiële bestanddelen van het maatschappelijk contract vormen in die zin, dat ze de wet bepalen die op de vennootschap van toepassing is.

Die wet verleent aan de vennootschap de bescherming van een bepaald rechtsstelsel, dat de vennoten als grondslag genomen hebben voor hun overeenkomst.

Moest men toelaten dat de nationaliteit of de vorm van de vennootschap zonder veel moeite kan gewijzigd worden, dan zou men de deur openstellen voor allerlei combinaties en misbruiken.

Om aan sommige hinderend geachte bepalingen van dwingend recht te ontsnappen, zal het immers volstaan de nationaliteit van de vennootschap te veranderen en daarbij een wetgeving te kiezen die zo weinig mogelijk de belangen van derden en van de aandeelhouders beschermt.

Zo zouden zij die de teugels van de vennootschap in handen hebben, deze kunnen brengen onder de gelding van die vreemde wetgeving die het meest met hun eigen belangen strookt ten einde b.v. definitief hun meesterschap over de zaak te vestigen door het uitgeven van aandelen met meervoudig stemrecht.

..

Als besluit van de hierboven ontwikkelde beschouwingen kan de Sectie Naamloze Vennootschappen van de Commissie voor de Herziening van de samengevoegde wetten op de handelsvennootschappen enkel een ongunstig advies uitbrengen ten aanzien van het voorstel van de Commissie voor de Justitie van de Kamer, dat haar werd voorgelegd.

..

De Sectie Naamloze Vennootschappen acht het nochtans nuttig hier enige uitleg aan toe te voegen, buiten die reeds verstrekt in de memorie van toelichting, tot staving van het wetsontwerp van de Regering.

#### 1. — Wijziging van artikel 30.

Door de vennootschappen te verplichten hun maatschappelijk voorwerp nauwkeurig te omschrijven, heeft de Sectie Naamloze Vennootschappen niet enkel een einde willen maken aan de misbruiken die er in bestaan dat het maatschappelijk voorwerp op volledig onduidelijke wijze omschreven wordt (te dien aanzien bevat de memorie van toelichting al de gewenste uitleg), maar heeft zij ook willen herinneren aan een rechtsregel die als essentiële voorwaarde, opdat een overeenkomst geldig zou zijn, bepaalt, dat het voorwerp dat de inhoud vormt van de overeenkomst bepaald zou zijn (art. 1108 van het Burgerlijk Wetboek) en dat het dit ook moet zijn ten aanzien van zijn soort (art. 1129 van het Burgerlijk Wetboek).

A cet égard, la Section des Sociétés anonymes fait remarquer que le texte qu'elle avait proposé portait les mots : « la spécification précise de l'objet de l'entreprise », au lieu de : « la désignation précise de l'objet de l'entreprise », termes qui ont été préférés par le Conseil d'Etat.

La Section des Sociétés anonymes considère que le mot « spécification » est important car il implique une détermination quant à l'espèce, ce qui rend très exactement l'idée de la disposition correspondante de l'article 1129 du Code civil.

Si le mot « spécification » était réintroduit dans le texte, il n'y aurait pas d'inconvénient à omettre le mot « précise » que l'on pourrait considérer comme superflu.

..

Il convient de remarquer que la spécification de l'objet social se fera aisément, dans la plupart des cas, en se référant aux diverses activités commerciales reprises aux articles 2 et 3 du Code de commerce.

La modification apportée à l'article 30 par le projet s'inscrit d'ailleurs dans le cadre des réformes introduites par la nouvelle loi sur le registre du commerce qui oblige toute société commerciale à indiquer au registre du commerce l'activité ou les activités qu'elle se propose d'exercer, selon une nomenclature établie par le Roi.

..

Ce qui justifie, enfin, la modification apportée à l'article 30 c'est que si l'on admettait que l'objet social puisse être défini de manière imprécise, la procédure de modification de cet objet social, telle qu'elle est prévue par les articles 3 et 4 du projet, n'aurait plus de raison d'être : il suffirait, pour échapper à cette procédure, de définir l'objet social de la manière la plus large et la moins précise.

Les deux réformes apportées par le projet sont donc indivisibles.

..

On pourrait objecter, certes, que les sanctions de l'obligation de préciser l'objet social sont quelque peu illusoire (art. 35, 4° et 201, 3° des lois coordonnées).

La Commission estime néanmoins qu'il y a lieu de réaffirmer une règle légale trop souvent méconnue et qui est d'ailleurs à la base de tout contrat. On peut soutenir, du reste, que l'indétermination ou l'imprécision de l'objet social rend nulle la convention de société elle-même par application des articles 1108 et 1129 du Code civil.

## II. — Modifications apportées à l'article 70 et article 70bis, nouveau.

La procédure imposée pour modifier l'objet social est-elle si compliquée ? Elle requiert :

1° une justification détaillée de la modification proposée, dans un rapport du conseil d'administration;

2° un état résumant la situation active et passive de la société;

3° un rapport distinct sur cet état des commissaires, et commissaires-reviseurs le cas échéant;

4° une majorité qui peut se réduire en définitive aux quatre cinquièmes des voix sur le quart du capital (le dernier alinéa de l'article 70bis qui a trait à la puissance de vote des titres non représentatifs du capital, n'est qu'un rappel des règles actuellement en vigueur; cf. art. 75, deuxième alinéa, des lois coordonnées).

Il ne semble réellement pas que ces conditions soient excessives eu égard à l'importance de la modification qu'on se propose d'apporter au pacte social.

Il faut que les actionnaires aient à leur disposition le minimum de renseignements indispensables pour prendre en pleine connaissance de cause, une décision qui, sur le plan pratique, est déterminante en ce qui concerne l'avenir de la société.

..

L'objection suivante a également été formulée : Pourquoi les conditions de la modification de l'objet social seraient-elles plus sévères que dans le cas d'une augmentation de capital dont on peut également craindre qu'elle ne porte préjudice aux actionnaires minoritaires ?

In dit verband doet de Sectie Naamloze Vennootschappen opmerken dat de tekst die zij had voorgesteld luidde : « de nauwkeurige en omstandige opgave van het voorwerp van de onderneming », in plaats van : « de nauwkeurige opgave van het doel der onderneming », versie waaraan de Raad van State zijn voorkeur verleende.

De Sectie Naamloze Vennootschappen is van mening dat de uitdrukking « nauwkeurige en omstandige opgave » van belang is, want zij wijst op een bepaling ten aanzien van de soort, wat volkomen overeenstemt met hetgeen gezegd is in artikel 1129 van het Burgerlijk Wetboek.

Moest, wat de Franse tekst betreft, het woord « spécification » terug worden aangenomen, dan zou er geen bezwaar tegen zijn het woord « précise », dat men als overbodig zou kunnen beschouwen, te laten vallen.

..

Het past er op te wijzen dat de nauwkeurige en omstandige opgave van het maatschappelijk voorwerp in de meeste gevallen gemakkelijk zal kunnen gebeuren, door te verwijzen naar de in de artikelen 2 en 3 van het Wetboek van Koophandel opgesomde handelsactiviteiten.

De wijziging die het ontwerp in artikel 30 aanbrengt, past trouwens in het kader van de hervormingen die door de nieuwe wet op het handelsregister werden ingevoerd. Zo moet elke handelsvennootschap de handelswerkzaamheid of de handelswerkzaamheden welke zij voornemens is uit te oefenen in het handelsregister opgeven volgens een door de Koning vastgestelde lijst van benamingen.

..

De wijziging aangebracht in artikel 30 is ten slotte gerechtvaardigd door het feit dat, moest men aannemen dat het maatschappelijk voorwerp op onduidelijke wijze zou mogen bepaald worden, de procedure om dit maatschappelijk voorwerp te wijzigen, zoals ze bepaald is in de artikelen 3 en 4 van het ontwerp, geen reden van bestaan meer zou hebben : om die procedure te omzeilen zou het volstaan het maatschappelijk voorwerp zo ruim en zo vaag mogelijk te omschrijven.

De twee hervormingen welke in het ontwerp vervat zijn, zijn dus niet van elkaar los te maken.

..

Men zou gewis kunnen opwerpen dat de sancties op de verplichting om het maatschappelijk voorwerp nauwkeurig te omschrijven enigszins denkbeeldig zijn (art. 35, 4° en 201, 3° van de samengeordende wetten).

De Commissie is nochtans de mening toegedaan dat een al te vaak miskende rechtsregel, die trouwens ten grondslag ligt aan ieder contract, opnieuw dient bevestigd. Het is daarbij te verdedigen dat de onbepaaldheid en de vaagheid van het maatschappelijk voorwerp de maatschappelijke overeenkomst zelf nietig maakt, bij toepassing van de artikelen 1108 en 1129 van het Burgerlijk Wetboek.

## II. — Wijzigingen aangebracht in artikel 70 en in het nieuw artikel 70bis.

Is de procedure die moet gevolgd worden om het maatschappelijk voorwerp te wijzigen zo ingewikkeld ? Zij vereist :

1° een omstandige verantwoording van de voorgestelde wijziging in een verslag van de raad van beheer;

2° een samenvattende staat over de actieve en passieve toestand van de vennootschap;

3° een afzonderlijk verslag over deze staat uitgebracht door de commissarissen en, in voorkomend geval, door de commissarissen-revisoren;

4° een meerderheid die uiteindelijk kan slinken tot vier vijfde der stemmen op een vierde van het kapitaal (het laatste lid van artikel 70bis dat betrekking heeft op het aantal stemmen dat verbonden is aan de effecten die het uitgedrukte kapitaal niet vertegenwoordigen, is slechts een herinnering aan de thans van kracht zijnde regelen; cf. art. 75, tweede lid, van de samengeordende wetten).

Die voorwaarden lijken werkelijk niet overdreven gelet op het belang van de wijziging die men in het maatschappelijk contract wil aanbrengen.

De aandeelhouders moeten over een minimum aan inlichtingen kunnen beschikken zonder welke het hun onmogelijk is, met kennis van zaken, een beslissing te treffen die in de praktijk van beslissend belang is voor de toekomst van de vennootschap.

..

Ook de volgende opwerping werd gemaakt : Waarom zouden de voorwaarden gesteld voor het wijzigen van het maatschappelijk voorwerp strenger zijn dan die gesteld voor een kapitaalsverhoging, waarvan eveneens te vrezen valt dat zij nadeel zou berokkenen aan de aandeelhouders die tot de minderheid behoren ?

La Section des Sociétés anonymes fait observer qu'elle n'a pas encore examiné, jusqu'à présent, les dispositions relatives à l'augmentation de capital. Sans préjuger des décisions qui seront prises à cet égard, il n'est pas exclu que des règles plus strictes et plus efficaces s'imposent également en cette matière.

La Section des Sociétés anonymes ne perd d'ailleurs pas de vue sa mission qui consistera à revoir, d'une manière générale, les dispositions relatives aux pouvoirs de l'assemblée générale.

Il y a lieu, d'autre part, de remarquer que l'augmentation de capital dont la portée est généralement de procurer à la société un complément de ressources pour favoriser son développement, est un acte normal dans la vie d'une entreprise tandis que la modification de l'objet social touche aux bases mêmes du contrat.

..

Enfin, la remarque suivante a été faite :

En exigeant que la modification de l'objet social recueille l'assentiment des actionnaires représentant au moins le quart du capital social, on n'empêchera pas, ainsi qu'on le souhaite, que le conseil d'administration ait, en fait, la maîtrise de la décision, étant donné qu'il est très fréquent que le quart du capital social au moins soit détenu par les membres du conseil d'administration.

La Section des Sociétés anonymes estime que l'importance des participations représentées au conseil d'administration est fort variable.

Dans certains cas ces participations sont très réduites, tout au moins pour ce qui concerne les sociétés qui ont fait appel publiquement à l'épargne. Dans d'autres cas, elles dépassent 25 %.

Il est extrêmement difficile de formuler une règle générale; celle-ci ne pourrait être dégagée que sur la base de renseignements statistiques qui n'existent pas dans notre pays et qu'il serait, au surplus, très difficile de recueillir vu leur caractère, en partie, confidentiel.

Ne perdons pas de vue, du reste, qu'en outre de la représentation du quart du capital social, le projet requiert une majorité des quatre cinquièmes des voix pour pouvoir modifier l'objet social.

C'est cette seconde garantie qui sera surtout importante dans le cas des S.P.R.L. et des sociétés anonymes qui n'ont pas fait publiquement appel à l'épargne.

La Commission des Sociétés a été placée devant l'obligation de concilier le souci de faciliter la reconversion des activités sociales avec celui de protéger les actionnaires minoritaires. Elle a le sentiment que le critère qu'elle a adopté répond le mieux à cette double exigence.

(s.) R. PIRET.

Conseiller à la Cour de cassation.  
Président de la Section des « Sociétés anonymes » de  
la Commission pour la Revision des lois coordonnées  
sur les sociétés commerciales.

De Sectie Naamloze Vennootschappen wijst er op dat ze tot nogtoe de bepalingen betreffende de kapitaalsverhoging niet heeft onderzocht. Zonder vooruit te lopen op de beslissingen die dienaangaande zullen genomen worden, is het niet uitgesloten dat ook ter zake strikter en doeltreffender regelen geboden zijn.

De Sectie Naamloze Vennootschappen verliest trouwens haar opdracht niet uit het oog. Ze is namelijk belast met een algemene herziening van de bepalingen betreffende de macht van de algemene vergadering.

Aan de andere kant dient er opgemerkt dat de verhoging van het kapitaal, verrichting die er meestal op gericht is aan de vennootschap bijkomende inkomsten te bezorgen om haar ontwikkeling te bevorderen, een normale verrichting is in het leven van een onderneming, terwijl de wijziging van het maatschappelijk voorwerp de grondslagen zelf van het contract raakt.

..

Ten slotte werd de volgende opmerking gemaakt

Door te eisen dat voor de wijziging van het maatschappelijk voorwerp de instemming dient bekomen van de aandeelhouders die ten minste het vierde van het maatschappelijk kapitaal vertegenwoordigen, zal men niet kunnen verhinderen, zoals was bedoeld, dat de raad van beheer feitelijk meester is over de beslissing, aangezien het vaak voorkomt dat ten minste een vierde van het maatschappelijk kapitaal in handen is van de leden van de raad van beheer.

De Sectie Naamloze Vennootschappen is van oordeel dat de omvang van de in de raad van beheer vertegenwoordigde deelbewijzen zeer veranderlijk is.

In sommige gevallen zijn die deelbewijzen zeer gering, althans wat betreft de vennootschappen die een openbaar beroep op de geldbeleggers hebben gedaan. In andere gevallen bedragen zij meer dan 25 %.

Het is uiterst moeilijk een algemene regel te formuleren; deze zou slechts kunnen worden opgemaakt op grond van statistische gegevens die in ons land niet voorhanden zijn en die bovendien zeer moeilijk zouden kunnen verzameld worden, gezien het feit dat ze, ten dele, vertrouwelijk zijn.

Men mag overigens niet uit het oog verliezen dat buiten de vertegenwoordiging van het vierde van het maatschappelijk kapitaal, het ontwerp een vier vijfde meerderheid van de stemmen als vereiste stelt opdat het maatschappelijk voorwerp zou kunnen gewijzigd worden.

Deze tweede waarborg is het die vooral van belang zal zijn ten aanzien van de P.V.B.A. en de naamloze vennootschappen die geen openbaar beroep op de geldbeleggers hebben gedaan.

De Commissie voor de Vennootschappen kreeg als opdracht de verzoening te bewerkstelligen tussen de zorg om de reconversie van de maatschappelijke bedrijvigheid te vergemakkelijken en de zorg om de aandeelhouders, die tot de minderheid behoren, te beschermen. Zij is de mening toegedaan dat het criterium dat zij aanvaard heeft het best aan deze dubbele eis beantwoordt.

(w.g.) R. PIRET.

Raadsheer bij het Hof van Cassatie.  
Voorzitter van de Sectie « Naamloze Vennootschappen »  
van de Commissie voor de Herziening van de samen-  
geordende wetten op de handelsvennootschappen.